# אגרא דכלה — קדושים



דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש וכו' (ויקרא יט ב). להבין מפני מה נאמרה הפרשה לכל העדה (ויק"ר פכ"ד ה'). וגם יש להתבונן במצוה הלזו קדושים תהיו וכו', ונתן טעם כי קדוש וכו', והדבר קשה להלום וכי אפשר ליציר חומר להתדמות לקדושתו ית'. וגם להבין מהות המצוה דקדושים תהיו מה הוא, (ודברי רז"ל דברי אלקים חיים). ונ"ל על פי מה ששמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ זצוק"ל בפסוק (ויקרא יא מד) והייתם קדושים כו', קדוש"ה מלשון הזמנה (עיין ברש"י וישב (בראשית לא כא)), שתהיו תמיד מוכנים ומזומנים להשראת הקדושה, כמו אשה לבעלה המכינה את עצמה בטהרה פן בפתע יבוא בעלה וימצאנה טהורה, והבן מאד. ועל פי זה יובן בכאן דבר אל כל עדת בני ישראל דייקא, הוא לבל יחשוב איש ההמוני שהוא אינו ראוי להשראת השכינה, כי הוא אינו בר אוריין ובר אבהן ויתיאש עצמו מזה, על כן דבר אל כל עדת בני ישראל, כולם בני ישראל המה וראויים לזה כגר כאזרח, ואמרת אליהם קדושים תהיו היו מזומנים ומוכנים אליה, כי קדוש אני כביכול אני כבר מוכן ומזומן להרים קרניכם בכבוד השראת השכינה ומצידי לא יבצר, רק בהכנת המקבל יתוקן הכל כרגע, והבן מאד:

דבר וכו' ואמר"ת (ויקרא יט ב). נ"ל גם כן לפרש קדושים תהיו, הוא גם כן ברכה מאת הש"י לנוכח לישראל, וצוה למשה אמור להם בפיך קדושי"ם תהי"ו, יהי רצון שתהיו קדושים, ולהיות אתה הגוזר לא יתבטל הדבר ויהיו קדושים לעולם:

קדושים תהיו כי קדוש אני י"י אלקיכם (ויקרא יט ב). להבין הנתינת טעם כי קדוש אני וכו', וכי יש להעריך קדושת יציר חומר לקדושתו ית"ש. ונ"ל דהנה צונו הבורא ית"ש שלא לילך אחר תאוות לבנו, גם בהתעסקנו בענייני העולם ההכרחים באכילה ושתיה ומשגל, לא נכוין רק הפקת רצונו ית"ש לילך בכח האכילה לעבודתו ית"ש, ולברר ניצוצי הקדושה וכיוצא, וכן במשגל לקיים המצוה לקיום המין, וירחיק מעצמו הנאת המעשה הגופניי ההוא. והנה אלו צונו הבורא ית"ש שנהיה נבדלים לגמרי ולא נעסוק כלל בחומריות ובגשמיות, והיה בורא אותנו באופן כזה שנוכל להתקיים בלא התעסקות בחומריית וגשמיות, אז היה הדבר בנקל לנו. אבל כעת שבהכרח הוא לנו שנהיה מחוברים לגשמיות, ואף על פי כן נצטוינו שנהיה מובדלים מהם, דהיינו שלא נמלא תאוותינו בהתעסקינו בהם רק לצורך גבוה, הנה הדבר ההוא לכאורה לראיית עיני בשר קשה מאוד, וגם קשה על מה עשה י"י ככה למין האנושי הלזה. וז"ש הכתוב קדושים תהיו שתהיו מובדלים מחומריות, (כי קדוש"ה הוא הבדל מחומריית גשמיות כנודע), כמו שאמרו רז"ל (יבמות כ' ע"א) קדש עצמך במותר לך, שגם בהתעסקך במותר לך תהיה קדוש נבדל, שלא יהיה לך חיבור לגשמיות, ואם תקשה לך האיך יהיו שני הפכיים בנושא אחד, וגם על מה עשה י"י ככה. ז"ש בטעם כי קדוש אני י"י אלקיכם, דהנה נצטוינו לילך בדרכיו ית"ש, והנה הבורא ית"ש נעלם ונבדל מכל רעיון ואין לו שום חיבור לנבראים, ואף על פי כן באם יסולק ח"ו השגחתו ושפעו וחיותו מהם כרגע אזי יתבטלו, ושום נברא לא יתנענע כי אם על ידי שפעו וחיותו. ולהורות האמונה השלימה הזו, אזי נצטוינו גם כן לילך בדרכיו ית"ש ולעסוק בגשמיות בחיבור והבדל, הבן הדבר ותתן מעדנים לנפשך כי הם דברים עמוקים בחכמה. וז"ש כי קדוש אני י"י (נבדל מכל הנבראים, ואף על פי כן אני) אלקיכ"ם, מתייחס לכם ואני סיבתכם:

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי כו' (ויקרא יט ג). לפי פשוטו להבין סמיכת השבת למורא אב ואם. דהנה השבת היא נשמה לעולם, כמד"א (ב"ר פ"י ט') בא שבת בא מנוחה, והשעבוד הוא מצד הגוף, והמנוחה מצד הנפש, וידוע דהש"י נותן לאדם הנפש, ואביו ואמו הגוף (עיין קידושין ל' ע"ב). לזה הסמיך הש"י שמירת השבת שהוא הנפש, למורא אב ואם שמהם בא הגוף, והבן מאד כי קצרתי:

אל תפנו אל האליל"ם (ויקרא יט ד). דורשי רשומות אמרו דנקרא העבודה זרה אליל"ם, ר"ת "אין "להם "יכולת "לסגור "מחיצה. היינו מחיצה רוח צפונית שיהא פרוצה, כדי שאם יבא אחד ויעשה עצמו עבודה זרה, יאמרו לו לסגור הפרצה (פרקי דר"א פ"ג). ולי נראה עוד פרפרת נאה, אליל"ם ר"ת "אשר "לא "ישמע "לקול "מלחשים (תהלים נח ו), כי אזנים להם ולא ישמעו (תהלים קטו ו):

וכרמך לא תעולל (ויקרא יט י). יש לפרש ברמז כר"ם י"י צבאות בית ישראל (ישעיה ה ז), כר"ם בגימטריא י' הויות, שהן הן העשרה מדות שבאדם, שלש אמות ג' מוחי חכמה בינה דעת, וז' מדות "אהבה "יראה "התפארות "ניצוח "הודיה "התקשרות "ממשלה, המכוונים לחסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות שבאורות עליונים, שהן הן כלל כל כוחות האדם ומחשבותיו ותנועותיו ועסקיו, ומבלעדם לא יהיה שום מחשבה ותנועה. ונבראו אלו הכוחות באדם לעסוק בהן בתורת י"י ומצותיו, כדי להיות מרכבה לאורות עליונים חכמה בינה דעת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, ובאם ח"ו יעסוק האדם באלה המדות בשפלות העולם, דהיינו ביראת העולם ואהבת התענוגים וכיוצא, אזי הוא כדמיון העולל והיונק שהוא שוטה ואינו מבין מה לאהוב ומה לשנוא וממה להתייירא, והוא מתיירא מהתרנגול ואוהב חתיכת זכוכית לשום בפיו, ואוהב להתעולל (אולי שצריך לומר להתגולל) באשפה וכיוצא, ומתפאר עם חתיכת רגב אדמה, וכל זה הוא כי לא נתפשט עדיין אצלו המדות הללו עם השכל הפועל, והמדות עדיין בקטנות, והבן מאד ויונעם לך. וז"ש התורה וכרמ"ך לא תעולל, לא תתנהג בכרמ"ך היינו במדותיך (העשרה הנ"ל), דמיון העולל השוטה לאהוב דבר השנאוי ולשנוא דבר האהוב וכיוצא, והבן מאד כי מאד עמקו ורמזו הדברים האלה בגבהי מרומים להטועם מעץ חיים בענין מוחין דקטנות וגדלות, והמ"י:

ופרט כרמך לא תלקט (ויקרא יט י). לזה צריך ביאור רחב לדעתי. הנה ידוע מהעלאות המדות בנפול לאדם במחשבתו איזה אהבה רעה, אזי צריך להתבונן מהיכן באה לאדם המדה הלזו, על כרחך הוא מאותיות השבירה משבירת הכלים דמלכין קדמאין, וכן מה שנפלו על ידי בני אדם החטאים בנפשותם בכל דור ודור, ובאה המחשבה הזאת אפילו לצדיק גדול (וביותר לצדיק גדול), להעלותן לשורשם מתוהו וחרבן, לרוזא דמחשבה להתהוות מהם ציור קדוש בסוד מעשה בראשית, והבן. והדמיון הזה בכל המדות. והנה אזהרה הוא להצדיק בנפול לו מחשבה כזו, שלא ידחנה ממחשבתו בלי עליה, כי היא פדיון שבויים ומאי מצוה רבא וכו', עיין מ"ש בפסוק (דברים כב א) לא תראה וכו' והתעלמת וכו', וקבלנו שזה הוא בדוקא לצדיק גדול שנפשו יודעת מאוד שלבו חלל בקרבו, והוא בטל כמעט ממציאותו לפני קונו, והוא עני ואביון מכל תענוגי עולם הזה לפני קונו, כגר בארץ שאין לו שום חלק ונחלה בארציות לבנות עליה טירת כספו (היינו תשוקתו), ואם כן איש כזה בודאי לא באת לו המחשבה רעה מצידו, כי הוא אינו מקושר עם שום דבר גשמיי בעולם, ממילא בודאי המחשבה הזאת באת לו מהשבירה להעלותה, על כן חלילה להתעלם ממנה ולדחותה רק להעלותה. מה שאין כן מי שהוא מקושר בתאוות העולם, לא יתעסק באלה בהעלאת המדות, כי המחשבה הזאת באת לו ממחשבות נפשו הבהמיות שבו שעדיין לא גירשה מחלל השמאלי שבלבו ואדרבה, ואם כן האיך יתעסק ללקוט שושנים, והוא עדיין מקושר בקוצים וחרולים, וזה תקנתו כלה גרש יגרש המחשבה הזאת, לקיים ולא תתורו וכו' (במדבר טו לט), (עיין כל זה ידידי בספר התניא ותבין). והנה אף על פי כן המחשבה הזאת היא אותיות והם בשבירה, ומה תקנה יהיה לאותיות השבוים הללו כיון שהוא ידחם ממחשבתו, הנה הש"י בראותו כוונת האיש לטובה שדוחה הדבר ממחשבתו לבל יאריך במחשבה שלא להשתקע בתיעוב ח"ו, הנה הוא ית' החושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, יזמין לו גואל הקרוב אליו ממשפחתו ומשורש נשמתו, אשר הוא כבר במעלת הצדיקים ההולכים לפני האלקים, והוא עני מהנאת העולם וכגר בארציות, הוא יעלה את אותיות השבירה להש"י. והנה הפרשה הזאת נאמרה לכל עדת בני ישראל גם להההמוניים, ולזה נצטוו ופרט

כרמך, היינו מה שנפל ממדות הכר"ם בשבירה, לא תלקט אתה ההמוניי לעסוק בהעלאות המדות, כי אין לך עסק בזה, כיון שאתה עדיין בבהמיותך ומשלך הוא המחשבה הלזו, רק תדחנה ממחשבתך ולא תעסוק בה ותקיים על כל פנים ולא תתורו וכו', ומהיכן יהיה לאותיות המחשבה הזאת עליה מהקליפות. לזה אמר לענ"י ולג"ר תעזוב אותם, למי שהוא עני וגר בעולם הוא יעלנה להש"י, אני י"י אלקיכם החושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ויודע מי מהצדיקים הוא שורש נשמתך אשר לו משפט הגאולה לגאול את נדחך, ברוך המקבץ נדחי עמו ישראל. בניי וידידיי שימו נא הדברים האלה על לבבכם ותראו פלאות, ויפתחו לכם שערי אורה לעבודת הבורא ית"ש כי מאד עמוקים הדברים, ומי אשר השיגה ידו להבין הדברים האלה על מתכונם, לא ישים יד לפה לבל יגלה העניינים האלה העמוקים לאחיו וריעיו אשר יודע כי קרבת אלקים יחפצון, והש"י ילמדנו דעת ותבונה:

לא תלך רכיל בעמי"ך (ויקרא יט טז) מלא י', שלא כנהוג בכל מקום. והנראה דהיו"ד מרמזת על חכמה. והוא להורות אפילו כשאינו אומר הרכילות בפירוש, רק מדבר עם עמו בחכמה, ועל ידי זה יובן איזה רכילות על חבירו, וכההוא מעשה דהובא בירושלמי (פאה פ"א ה"א) על איש אחד ששמו חבצן שלא בא לאנגרייא דמלכא ששכחוהו, ואמר אחד לחבירו במה סעדת היום בחבי"ץ (היינו גבינה), ועל ידי כך נזכר הנוגש שלא בא חבצ"ן. ולזה סיים בפסוק אני י"י היודע נסתרות לבבך, מה כוונתך בדיבורך עם עמך:

במדרש פרשה זו (ויק"ר פכ"ד ב') א"ר אליעזר כל מקום שאתה מוצא וי"י, הוא ובית דינו, בנין אב שבכולן וי"י דבר עליך רעה (מלכים א' כב כג), עכ"ל. ולא נודע הראיה האיך מוכח זה מהפסוק. ונ"ל דהנה כתיב (איכה ג לח) כי מאתי לא תצא הרעות, ואין הקב"ה מייחד שמו על הרעה (איכ"ר פ"ג), (עיין בתרגום איכה שהגזירה שאינה לטובה נאמרת על פי בת קול, אבל לא מפי הש"י). ואם כן איך צודק וי"י דבר עליך כו', על כרחך לומר הכוונה הוא ובית דינו, ונאמר על פי בת קול היינו בית דינו, והבן הדבר. ויש לפרש עוד על פי דברי הקדוש הקנה ז"ל, שאמר דבעבור זה כל מקום שנאמר וי"י הוא ובית דינו, שהוא על פי מדה שבתורה ריבוי אחר ריבוי הוא למעט (ב"ק מ"ה ע"ב). והנה שם הויה הוא חסד ורחמים, וכן אות וא"ו הוא אות חיים וחסד (עיין תיקו"ז סט קי"ח ע"ב), ואם כן וי"י הוה ריבוי אחר ריבוי הוא למעט החסד, אם כן הוה הוא ובית דינו. ולפי זה גם בכאן יש לפרש כן, מדכתיב וי"י דבר עליך כו', האיך צודק אות החסד ושם החסד לזה הענין, על כרחך לומר שהוא במדת ריבוי אחר ריבוי:

ובשנה הרביעית וכו' קדש הילולי"ם (ויקרא יט כד). ב' במסרה. דין. ואידך בשופטים (ט כז) ויבצרו את כרמיהם וידרכו ויעשו הילולים. והמסורה הלזו סייעתא למאן דתני כר"ם רבעי, לא נטע רבעי (ברכות ל"ה ע"א), הבן:

אל תפנו אל האבת וכו' אל תבקשו לטמאה בהם (ויקרא יט לא). האי אל תבקשו וכו' אינו מובן, והוא מיותר לכאורה. והנראה דהנה דרשו רז"ל (תו"כ כ' קכ"ח) לא יאמר האדם אי אפשי בבשר חזיר, רק אפשי והבורא גזר עלי. זה הוא בשאר המצות מה שאין כן במצוה הזאת צוה הש"י שירחיקנה ממחשבתו, כי באם יחשוב בה ותתייפה בעיניו ח"ו יתטמא בה. וזהו אל תבקשו לטמאה בהם, כי בודאי ח"ו כן יהיה, ולא יסמוך האדם על דעתו שלא ירצה לפעול פעולה במעשה, ובא הכתוב והעיד אני י"י אלקיכם היודע טבע כל דבר, ואני יודע שיבא ח"ו לידי חטא, על כן כלה גרש יגרשנה ממחשבתו ודעתו: ויש לפרש על פי זה ברמז הפסוק כיון שהבורא גזר אומר שלא יאמר האדם אי אפשי בחזיר, רק אפשי והבורא גזר עלי, אם כן חק מוטל על האדם שיאבה בטבע את העבירה וידע מהותה, אבל ידחנה תיכף ממחשבתו לבל האריך במחשבה, כי באם יעמיק במחשבה אפשר ח"ו ישתקע בה ויפעול פועלה בטבע המכריחו, וישים תיכף לנגד עיניו גזירת היוצר כל. וז"ש אל תפנו אל האבת, מלשון ולא אבה סיחון (דברים ב ל), שהוא לשון רצון, ואל הידעוני"ם הוא לשון ידיעה, ור"ל אל תפנו אל מה שתרצו במחשבה את העבירה, ואל מה שתדעו עניינה ומהותה בדעתיכם, הגם שמצוה לידע מהותה לפרוש ממנה מאהבת היוצר, עם כל זה אל תעמיקו במחשבת התיעוב אל תבקשו לטמאה בהם, אני י"י אלקיכם המצווה לבל נטות אחרי התיעוב, ותשימו תיכף לנגד עיניכם כי אני י"י אלקיכם המצווה וגוזר עליכם ותלכו לבטח, והבן:

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך וכו' (ויקרא יט לב). אמר בכאן יראה. כי הזק"ן מרמז לי"ג תיקוני דיקנא כנודע, ומאן חמי דיקנא יקירתא ולא יכסוף מיניה (זוהר ח"ג קל"ב ע"א). לזה אמר ויראת מאלקיך, והבן:

במדרש (ויק"ר פכ"ד ט') קדושים תהיו (ויקרא יט ב). יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני, קדושתי למעלה מקדושתכם. הדברים תמוהים וכי סלקא דעתך שיהיה יציר חומר אשר בעפר יסודו, קדוש כקדושת היוצר כל הוא אלקינו אשר נשגב שמו לבדו. והנראה לפרש דהנה אמרו רז"ל (ברכות י"ט ע"ב) כל מילי דרבנן אסמכוהו אלאו דלא תסור (דברים יז יא), ואם כן הוה דאורייתא, כיון שכך נצטוינו מן התורה לשמוע לחכמי ישראל כל מה שיגזרו אומר בכל דור ודור. והקשו לפי זה (עיין ספר המצות להרמב"ם ומגלת אסתר שם) למה ספיקא דאורייתא לחומרא, וספיקא דרבנן לקולא (שבת ל"ד ע"א), כיון דמילי דרבנן הם גם כן מדאורייתא. ותירצו שכך התנו חז"ל שבגזירה שלהם יהיה הספק לקולא, וקשה למה התנו כזאת. ונראה על פי מ"ש הקדוש בעל גור אריה בספרו באר הגולה, דכל מילי דרבנן הם גם כן תורה שלימה, רק כמו שיש ב' הנהגות בעולם הנהגה ניסיית והנהגה טבעיית, והנה הניסיית הוא משפעו ית' מבלי התלבשות בטבעיים בכוכבי השמים וכסיליהם הממונים להנהיג בטבע, והטבעיית הוא גם כן בהשגחתו ית' המתלבשת בטבעיים. כן התורה שהיא חכמתו ית' אחת זו שמענו מסיני מפיו ית' מבלי התלבשות, ועוד שנית לתורה שנשתלשלה חכמתו ית' להתלבש בשכליות האישי הישראלים, ומיילדים חכמת התורה בכל דור ודור והוא על ידי טבעיים. והנה כמו הנהגה הניסיית כיון שרואים שהיא על פי שידוד המערכה, אין מסתפק בה שהוא בהשגחתו ית' מבלי ספק, רק הוא פעל ועשה. כן גזרו אומר חז"ל בתורה ששמעו מפיו ספק דאורייתא לחומרא, שהוא נגד ההנהגה שאין בה ספק לשום נברא. ועל גזירתם תקנו לקולא, להודיע לבאי עולם מאין יהיה להם כח לצוות ציווים, ויעלה על לב איש אם זה הוא רצונו ית', למה לא צוה זה הוא ית', ובכדי להבין זה שהיא נגד ההנהגה הטבעיית, שגם זה הוא מחכמתו ית' ובשפעו, רק שהשגחתו מתלבשת בטבעים להנהיג הטבע כרצונו, והטבעיים מיילדים ההנהגה בכל עת בהתלבש בהם שפעו ית'. כן בחכמים (שנקראים חכמי"ם על שם שמושפע ומתלבש ומתצמצם בהם חכמתו ית' להוליד תורה חדשה בכל עת), מתלבשת בהם חכמתו ית' לצוות הנהגת ישראל בכל דור. וכמו שהנהגת הטבע צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם (הושע יד י), כי מסתפקים בהשגחה כיון שרואים שהכל מתנהג בטבע, כן אותם הרשעים אינם מאמינים לדברי חכמינו ז"ל. על כן בכדי להורות הכח שלהם מאין הוא להם שיגזרו מצות על ישראל, הם אמרו והם אמרו ספק דרבנן לקולא, להורות שתורתם הוא נגד ההנהגה הטבעיית אשר יפול בה ספק לפושעים, וזה הוא עיקר הנסיון בעולם הבחירה, והבן מאד ויונעם לנפשך. וכבר ידעת קוד"ש יכונה לחכמה, כמ"ש בזהר (ח"ג ס"א ע"א) על פסוק (תהלים כ ג) ישלח עזרך מקד"ש. ובזה יובן המדרש קדושי"ם תהיו, רצ"ל חכמי"ם להוליד בחכמתם גזירות מצות תורה לישראל בכל דור, כי חכמתי תתלבש בתוככם ותהיה גזירתכם תורה שלימה, יכול כמוני שתהיה גזירתכם ספיקא לחומרא, תלמוד לומר כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם, ר"ל חכמתי למעלה מההתלבשות בחכמתכם כי זה מבלי ספק לנבראים, מה שאין כן התלבשות חכמתי בחכמתכם, הוא כמו התלבשות השגחתי בטבעיים אשר בראתי כן, כדי שיהיה עולם הנסיון והבחירה וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם, כי יפול להם ספק בהשגחה, כן ספק דרבנן לקולא להורות שהוא נגד ההנהגה אשר יפול בה הספק לפושעים, וצדיקים ילכו בם ויכירו וידעו אהבתו ית' לישראל עם קרובו וכמים הפנים לפנים, בין והתבונן מאד ותתן מעדנים לנפשך: